

aan Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T.a.v. Afdeling Constitutionele Zaken | Directie Constitutionele Zaken en
Wetgeving (per email)

ons kenmerk SPF20260428

datum 28 april 2026

onderwerp Zesde rapport over Nederland door de Europese Commissie tegen
Racisme en Intolerantie

Geachte heer/mevrouw,

Op 8 april jl. verzocht u Stichting Privacy First om te reageren op het 6e rapport over Nederland door de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie (ECRI). Privacy First is u erkentelijk voor uw verzoek en voorziet u hierbij graag van commentaar. Daarbij benadrukt Privacy First allereerst dat wij ons herkennen in vele elementen van het rapport, maar van mening zijn dat sommige aspecten veel te weinig aandacht krijgen.

Systemische discriminatie op grond van AML-regels

Eén van de focusgebieden van Privacy First is financiële privacy. Dat omvat niet alleen het recht om financiële persoonsgegevens te beschermen, maar ook het recht op een zorgvuldige omgang met die financiële persoonsgegevens. Al meerdere jaren gaat onze aandacht uit naar de schending van grondrechten in het financiële recht.

In dat verband attenderen wij u en ECRI erop dat er in de huidige Europese en Nederlandse financiële wetgeving sprake is van systemische discriminatie, vanwege de regelgeving die zich richt tegen witwassen, terrorismefinanciering en naleving van de Europese sanctieregels ('AML-regels').¹ In de AML-regels zijn onder meer voorschriften opgenomen die het vermoeden van criminaliteit en andere wetsovertredingen koppelen aan de relatie met bepaalde landen. Daar komt dan nog bij dat de taken op grond van de AML-regels voor een belangrijk deel door daarvoor ongeschikte private bedrijven, zoals banken, accountants en notarissen ('witwasbestrijdingsplichtigen'), worden uitgevoerd.

---

¹ Regels die thans zijn vastgelegd in de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme* (Wwft) en binnenkort in de Europese antiwitwasverordening (EU) 2024/1624 (AMLR) en in andere onderdelen van het AML Package.

De afgelopen tien jaar is duidelijk geworden dat de AML-regels hebben geleid tot grootschalige discriminatie tegen mensen met een andere herkomst en etniciteit, met name door banken. Dit is gesignaleerd door diverse organisaties, onder meer KPMG, die op verzoek van de rijksoverheid rapporteerde over discriminatoire praktijken², het College voor de Rechten van de Mens³ en de Nationaal Coördinator Discriminatie & Racisme (NCDR).⁴ Recent heeft de Algemene Rekenkamer ook gewezen op de grondrechtenschendingen op grond van de AML-regels.⁵ In mei 2025 erkende ING Bank grondrechten te hebben geschonden⁶, wat opmerkelijk genoeg niet tot fikse financiële sancties heeft geleid, terwijl ING Bank (net als alle andere grote Nederlandse banken) wel hoge boetes heeft betaald wegens vermeende niet-nakoming van de AML-regels.

Onder meer mensen met banden met Marokko en Turkije (die vaak moslim zijn), ondervinden grootschalige discriminatie door witwasbestrijdingsplichtigen, wat met name bij banken naar voren is gekomen, maar niet daartoe is beperkt. Wij beschouwen dit als grootschalig institutioneel racisme en achten het noodzakelijk dat de AML-regels ingrijpend worden herzien.

Helaas treedt medio volgend jaar het Europese antiwitwaspakket (AML Package) in werking, dat naar verwachting tot nog meer schending van grondrechten van burgers zal leiden.

Hoog risicolanden

Eén van de kenmerken van de AML-regels is dat iedere relatie met een 'hoog risicoland' (hoog risico op criminaliteit, terrorismefinanciering of een gesanctioneerd land) leidt tot een vermeend hoog risico op criminaliteit en/of terrorismefinanciering en/of niet-naleving van sancties.⁷

Zo is Iran aangewezen als hoog risicoland, wat betekent dat iedereen in Nederland met de Iraanse nationaliteit of Iraanse *roots* (bijvoorbeeld familie in Iran) door witwasbestrijdingsplichtigen als een hoog risico op criminaliteit moet worden beschouwd

---

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2024/04/19/rapport-kmpg-en-i-o-research-naar-ervaren-discriminatie>

³ <https://www.mensenrechten.nl/actueel/nieuws/2025/01/29/discriminatiemonitor-2024-discriminatie-door-banken-in-beeld>

⁴ Zie onder meer de position paper van NCDR <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2025Z09362&did=2025D21507> t.b.v. een rondetafelgesprek in mei 2025.

⁵ <https://www.rekenkamer.nl/documenten/2026/03/11/gevolgen-groot-opbrengsten-onbekend---onderzoek-naar-de-anti-witwasaanpak-in-de-bankensector>

⁶ <https://nieuws.ing.nl/nl-NL/250333-ing-luistert-leert-en-handelt-om-ervaren-discriminatie-te-voorkomen/>

⁷ Zie <https://www.anti-gw.de/hochrisiko-staaten/> voor een actueel overzicht van de hoog risicolanden van FATF en EU.

en het risico loopt te worden gediscrimineerd en onheus te worden bejegend door witwasbestrijdingsplichtigen.

Iran staat, samen met Noord-Korea en Myanmar, op de zwarte lijst van FATF, de organisatie die op het gebied van criminaliteitsbestrijding optreedt als een informele wereldregering. Ook een relatie met de landen op de grijze lijst van FATF levert een hoog risico op. In de EU en daar vlakbij zijn dat momenteel Bulgarije, Monaco, Algerije, Koeweit, Libanon en Syrië. De EU heeft een eigen zwarte lijst van landen die deels overeenkomt met die van FATF, maar waarop ook Rusland als hoog risicoland staat.

De witwasbestrijdingsplichtigen beschouwen in de praktijk ook een relatie met landen in de omgeving van landen op de zwarte lijst als hoog risico, zodat mensen met een Marokkaanse of Turkse relatie als een hoog risico op witwassen, terrorismefinanciering en niet-naleving van de sanctieregels kunnen worden beschouwd.

Discriminatie door onkunde

De AML-regels leveren naast discriminatie vanwege herkomst ook problemen voor de betreffende burgers op omdat de witwasbestrijdingsplichtigen vaak onvoldoende kennis van de cultuur van hun klanten hebben en niet op een correcte manier met hun klanten communiceren. Juist bij mensen met een andere herkomst treedt sneller frictie en onbegrip op. Wij gaan er vanuit dat het neerleggen van overheidstaken bij bedrijven die daar niet geschikt voor zijn, een van de oorzaken van discriminatie en uitsluiting is.

De rechtsbescherming van burgers is op dit terrein volstrekt onvoldoende en dient aanzienlijk te worden verbeterd.

Onvoldoende aandacht ECRI

In het ECRI-rapport komt deze problematiek veel te beperkt aan de orde. Wij zien in paragraaf 107 en 109 summiere aandacht voor discriminatie door financiële instellingen en daar wordt terecht geconstateerd dat "*deze maatregelen het vertrouwen van moslims in de overheid verder [hebben] aangetast*". Wij vinden het advies in paragraaf 110 dan ook mager, nu geen aandacht wordt besteed aan het uitbesteden van overheidstaken aan bedrijven (wat wij ongewenst achten als die bedrijven daar niet geschikt voor zijn) en evenmin op de systemische fouten in de AML-regels.

Algoritmische discriminatie

Verder lijkt ECRI in de veronderstelling dat algoritmische discriminatie alleen bij de overheid voorkomt. Het is goed dat zij in paragraaf 118 en verder de Toeslagenaffaire en het DUO-schandaal signaleren. De maatregelen die ECRI noemt in paragraaf 122 en verder hebben echter alleen betrekking op de overheid en niet op algoritmische discriminatie door bedrijven als zij overheidstaken uitvoeren op grond van de AML-regels.

Privacy First ziet dat de Nederlandse regering het doet lijken alsof de maatregelen om algoritmische discriminatie te voorkomen zich alleen moeten richten op de overheid, terwijl de problematiek in het bedrijfsleven even relevant is, zeker als die bedrijven overheidstaken moeten uitvoeren, zoals bij de AML-regels aan de orde is.

Tot slot

Het is ons bekend dat de minister van Financiën ontkent dat de discriminatie in de witwasbestrijding c.a. door de regels en door de overheid zelf wordt veroorzaakt. Wij zien dat de relevante overheidsinstanties dit aspect van de AML-regels proberen weg te poetsen. Zo lazen we de antwoorden van de minister van Financiën op recente Kamervragen naar aanleiding van het rapport van de Algemene Rekenkamer⁸ waarin de grondrechtenschendingen worden weggepoetst en wordt gesteld dat het rapport op verouderde informatie zou zijn gebaseerd. De minister legt de verantwoordelijkheid bij de witwasbestrijdingsplichtigen zelf, die de wet 'niet goed' zouden uitvoeren. Het is teleurstellend dat de minister van Financiën en de Nederlandse regering over zo weinig lerend vermogen en zelfinzicht beschikken.

Meer informatie

Voor een uitvoerige uiteenzetting over de gebreken van de AML-regels verwijzen wij naar onze consultatiereactie inzake de implementatie van het AML Package, zie ons artikel van augustus 2025⁹ en onze consultatiereactie.¹⁰ In bijlage 1 bij die consultatiereactie gaat Privacy First uitvoerig in op de schaduwkanten van de AML-regels. In onze consultatiereactie inzake de modernisering van de sanctieregels hebben we eveneens gesteld dat naleving van financiële sancties niet tot schending van burgerrechten mag leiden, zie ons artikel van september 2024¹¹ en onze toenmalige consultatiereactie.¹²

Aanbevelingen

Een en ander leidt tot onze volgende aanbevelingen:

- Vanwege de grote gevolgen van de AML-regels voor de samenleving is Privacy First van mening dat in het ECRI-rapport een apart hoofdstuk had moeten worden opgenomen over de privatisering van overheidstaken naar bedrijven, in het bijzonder de uitvoering

---

⁸ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2026D16212&did=2026D16212>

⁹ <https://privacyfirst.nl/artikelen/permanente-surveillance-dreigt-onder-nieuwe-anti-witwasregels/>

¹⁰ https://privacyfirst.nl/wp-content/uploads/consultatie_lwt_PrivacyFirst_29aug2025.pdf

¹¹ <https://privacyfirst.nl/artikelen/naleving-financiele-sancties-mag-niet-tot-schending-burgerrechten-leiden/>

¹² <https://www.internetconsultatie.nl/sanctiemaatregelen/reactie/3d8bd8de-8109-4556-8e9a-01517b7bc65f>

van overheidstaken op grond van de AML-regels.

- De grondrechtenschendingen in het AML-recht dienen in kaart te worden gebracht en er dient onderzoek te worden gedaan naar de systemische fouten in het AML-concept zoals door FATF en de EU uitgerold.
- De rechtsbescherming van burgers in het AML-recht dient aanzienlijk te worden verbeterd, ook voor mensen met een andere herkomst of relatie met hoog risicolanden. Gezien de grote maatschappelijke gevolgen van de AML-regels, is het nodig dat er een volwaardige laagdrempelige rechtsgang komt, bijvoorbeeld via de kantonrechter, en een financiële ombudsman die alle klachten over de AML-regels in ontvangst kan nemen en zelfstandig onderzoek kan verrichten.
- Als witwasbestrijdingsplichtigen bij de naleving van de AML-regels gebruik maken van algoritmische profilering, dient sprake te zijn van extra waarborgen, die op zijn minst gelijk zijn aan de voorschriften die voor de overheid gelden.

Voor nadere informatie of vragen met betrekking tot bovenstaande is Privacy First te allen tijde bereikbaar op telefoonnummer 020-8100279 of per email: info@privacyfirst.nl.

Hoogachtend,
namens Stichting Privacy First,

Vincent Böhre
directeur